

Nastroje społeczne pod koniec maja 2000 roku

Warszawa, czerwiec 2000

- Przeszło siedmiu na dziesięciu (72%) Polaków jest przekonanych, że w Polsce sprawy toczą się w złym kierunku. Optymizm w tej kwestii wykazuje blisko jedna piąta (19%) badanych, nie ma zaś na ten temat zdania co jedenasta osoba (9%).
- Siedmiu na dziesięciu Polaków (70%) jest zdania, że gospodarka polska, jest w stanie kryzysu gospodarczego, z tym że więcej jest osób (różnica 8 pkt. proc.), które są przekonane, że kryzys ten jest raczej lekki (39% ogółu badanych), niż respondentów, którzy twierdzą, że jest on głęboki (31%). Pogląd, że nasza gospodarka rozwija się, podziela nieco ponad jedna czwarta badanych (26%), przy czym większość twierdzi, że jest to rozwój powolny (24% ogółu), a tylko nieliczni przekonani są o jego szybkim tempie (2% ogółu). Nie potrafi ocenić kondycji polskiej gospodarki 4% Polaków.
- W naszym kraju jest ponad trzy razy więcej osób, które spodziewają się w ciągu najbliższych trzech lat pogorszenia materialnych warunków życia ludności niż tych, którzy oczekują poprawy (odpowiednio - 51% i 16%). Nie liczy na żadne zmiany ponad jedna czwarta (28%) badanych.

Ośrodek Badania Opinii Publicznej Sp. z o.o.

ul. Dereniowa 11, 02 776 Warszawa

Tel: (48 22) 648 2044 (-46), 644 9995 Fax: (48 22) 644 9947 e-mail: obop@obop.com.pl www.obop.com.pl

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowań zawartych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Pod koniec maja¹ po raz kolejny OBOP przeprowadził sondaż dotyczący nastrojów polskiego społeczeństwa.

OCENA SYTUACJI W KRAJU

Przeszło siedmiu na dziesięciu (72%) Polaków jest przekonanych, że w Polsce sprawy toczą się w złym kierunku. Optymizm w tej kwestii wykazuje blisko jedna piąta (19%) badanych, nie ma zaś na ten temat zdania co jedenasta osoba (9%).

W stosunku do ostatniego pomiaru, przeprowadzonego w połowie maja, znacznie pogorszyły się opinie na temat oceny kierunku zmian. Odsetek niezadowolonych z biegu spraw zwiększył się o 5 pkt. proc., jednocześnie o tyle samo zmalał odsetek usatysfakcjonowanych.

CZY PANA(I) ZDANIEM - OGÓLNIE RZECZ BIORĄC - SPRAWY W POLSCE IDĄ W DOBRYM CZY W ZŁYM KIERUNKU?

	V.99 (1)	V.99 (2)	VI.99	IX.99 (1)	X.99 (1)	X.99 (2)	XI.99	XII.99	I. 2000	III'00	IV'00	V' 00	V'00 (2)
w dobrym	35%	31%	43%	28%	24%	28%	25%	31%	29%	21%	25%	24%	19%
w złym	55%	59%	45%	62%	67%	62%	64%	59%	59%	68%	63%	67%	72%
brak zdania	10%	10%	12%	10%	9%	10%	11%	10%	12%	11%	12%	9%	9%

Polacy tym częściej wyrażają niezadowolenie z kierunku biegu spraw w naszym kraju, im gorzej oceniają swoją sytuację materialną. Szczególnie często pesymistyczna ocena zmian ma miejsce wśród osób w wieku 40 – 59 lat, badanych z wykształceniem zasadniczym zawodowym, wśród respondentów o lewicowych i centrolewicowych poglądach politycznych oraz rolników, pracowników szeregowych i

¹ Sondaż TNS OBOP z 27 - 29 maja 2000 r., przeprowadzono na reprezentatywnej, losowej 1120 -osobowej ogólnopolskiej próbie osób powyżej 15 roku życia. Maksymalny błąd statystyczny dla takiej wielkości próby wynosi +/-3% przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

robotników.

Natomiast respondenci tym częściej są zadowoleni z kierunku zmian, im lepiej oceniają swoją sytuację materialną. Pozytywnie oceniają bieg spraw częściej niż inni, respondenci w wieku 15- 29 lat, osoby z wykształceniem wyższym, ankietowani o centroprawicowych i prawicowych poglądach politycznych oraz kierownicy i specjaliści, prywatni przedsiębiorcy, uczniowie i studenci oraz częściej mieszkańcy największych aglomeracji niż mniejszych ośrodków.

OCENA STANU POLSKIEJ GOSPODARKI

Niezadowoleniu z ogólnej sytuacji w kraju towarzyszą również negatywne oceny kondycji polskiej gospodarki.

Siedmiu na dziesięciu Polaków (70%) jest zdania, że gospodarka polska, jest w stanie kryzysu gospodarczego. Z tym że nieznacznie jest osób (różnica 8 pkt. proc.), które są przekonane, że kryzys ten jest raczej lekki (39% ogółu badanych), niż respondentów, którzy twierdzą, że jest on głęboki (31%).

Pogląd, że nasza gospodarka jest w fazie rozwoju podziela nieco ponad jedna czwarta badanych (26%). Przy czym większość twierdzi, że jest to rozwój powolny (24% ogółu), a tylko nieliczni przekonani są o jego szybkim tempie (2% ogółu).

Nie potrafi ocenić kondycji polskiej gospodarki 4% Polaków.

Generalnie liczba osób, które mówią o kryzysie niezależnie od stopnia jego postrzegania jest niewiele większa niż poprzednio (3 pkt. proc.) W stosunku do ostatniego pomiaru (w połowie maja b.r.) wzrósł o 6 pkt. proc. odsetek osób uznających, że gospodarka nasza znajduje się w stanie głębokiego kryzysu. Nie uległ większej zmianie odsetek tych, którzy postrzegają rozwój.

JAK PAN(I) OCENIA OBECNY STAN POLSKIEJ GOSPODARKI?

	V.99 (1)	V.99 (2)	VI.99	IX.99 (1)	X.99 (1)	X.99 (2)	XI.99	XII.99	I.2000	III.00	IV.00	V'00	V'00 (2)
Gospodarka znajduje się w stanie dynamicznego rozwoju	5%	6%	5%	3%	2%	3%	2%	3%	2%	4%	3%	3%	2%
ROZWIJA SIĘ	35%	33%	40%	29%	26%	30%	26%	33%	29%	25%	27%	27%	26%
Gospodarka znajduje się w stanie powolnego rozwoju	30%	27%	35%	26%	24%	27%	24%	30%	27%	21%	24%	24%	24%
Gospodarka znajduje się w stanie lekkiego kryzysu	42%	42%	39%	42%	44%	41%	45%	42%	36%	37%	40%	42%	39%
JEST W KRYZYSIE	61%	63%	55%	67%	70%	64%	67%	61%	65%	71%	68%	67%	70%
Gospodarka znajduje się w stanie głębokiego kryzysu	19%	21%	16%	25%	26%	23%	22%	19%	29%	34%	28%	25%	31%
trudno powiedzieć	4%	4%	5%	4%	4%	6%	7%	6%	6%	4%	5%	6%	4%

Polacy tym częściej są przekonani, że **polska gospodarka przeżywa kryzys**, im bardziej są niezadowoleni ze swojej sytuacji materialnej. Ponadto pogląd o kryzysie naszej gospodarki wyrażają częściej niż inni osoby powyżej 40 lat, respondenci z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym, rolnicy, pracownicy szeregowi, emeryci i renciści oraz mieszkańcy wsi.

Natomiast pogląd, że nasza **gospodarka jest w stanie rozwoju**, skłonni są podzielać respondenci tym częściej, im lepiej są wykształceni i bardziej zadowoleni ze swojej sytuacji materialnej. Optymistyczne spojrzenie na kondycję polskiej gospodarki podzielają częściej niż pozostali respondenci w wieku 15 – 29 lat, uczniowie i studenci, osoby o centroprawicowych i prawicowych poglądach politycznych, kierownicy i specjaliści oraz prywatni przedsiębiorcy.

PROGNOZA MATERIALNYCH WARUNKÓW ŻYCIA LUDNOŚCI

W naszym kraju jest ponad trzy razy więcej osób, które spodziewają się w ciągu najbliższych trzech lat pogorszenia materialnych warunków życia ludności (51%) niż tych, którzy oczekują poprawy (16%). Na żadne zmiany nie liczy ponad jedna czwarta (28%) badanych.

W porównaniu z ostatnim sondażem (połowa marca b.r.), przewidywania dotyczące sytuacji materialnej ludności naszego kraju uległy pogorszeniu. Odsetek osób, które przewidują, że w ciągu najbliższych trzech lat materialne warunki życia

pogorszą się wzrósł o 5 pkt. proc.

CZY UWAŻA PAN(I), ŻE W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH TRZECH LAT MATERIALNE WARUNKI ŻYCIA LUDNOŚCI W NASZYM KRAJU POPRAWIA SIĘ, CZY POGORSZĄ?

	V.99 (1)	V.99 (2)	VI. 99	IX.99 (1)	X.99 (1)	X.99 (2)	XI. 99	XII. 99	I.00	III. 00	IV. 00	V.00 (1)	V.00 (2)
nastąpi wyraźna poprawa	1%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	0	1%	1%
POPRAWA	21%	25%	25%	20%	20%	19%	18%	19%	18%	18%	20%	19%	16%
nastąpi pewna poprawa	20%	23%	24%	19%	19%	18%	17%	18%	17%	17%	20%	18%	15%
będzie mniej więcej tak samo	31%	27%	35%	28%	30%	30%	28%	30%	26%	27%	28%	30%	28%
nastąpi pewne pogorszenie	32%	32%	26%	34%	34%	33%	35%	33%	36%	33%	35%	34%	37%
POGORSZENIE	43%	42%	34%	46%	45%	44%	48%	45%	48%	50%	48%	46%	51%
nastąpi znaczne pogorszenie	11%	10%	8%	12%	11%	11%	13%	12%	13%	17%	13%	12%	14%
Trudno powiedzieć	5%	6%	6%	6%	5%	7%	6%	6%	7%	5%	4%	5%	5%

Polacy tym częściej przewidują pogorszenie się warunków im gorzej oceniają swoją aktualną sytuację materialną. Ponadto pesymizm wyrażają respondenci o lewicowych poglądach politycznych i osoby w średnim wieku (40 – 49 lat) oraz w wieku 50 – 59 lat.

Nie spodziewają się żadnych zmian – ani na lepsze, ani na gorsze częściej niż inni, mieszkańcy największych miast oraz osoby w wieku 15-29 lat. Ponadto takiego zdania są częściej mężczyźni niż kobiety, częściej najmłodsze, niż najstarsze pokolenie Polaków oraz prywatni przedsiębiorcy, uczniowie i studenci.

Poprawy warunków życia ludności oczekują respondenci, tym częściej, im lepiej oceniają swoją sytuację finansową. Ponadto optymizm wyrażają częściej niż inni, osoby z wykształceniem wyższym oraz respondenci o centroprawicowych sympatiach politycznych. Prognozy takie częściej niż inni wypowiadają ludzie z wykształceniem zasadniczym zawodowym, rolnicy, pracownicy szeregowi. Opinie takie nieco częściej wyrażają osoby bardzo zainteresowane polityką, niż w ogóle tym się nie interesujące.

Ogólny poziom pesymizmu i optymizmu

Traktując łącznie odpowiedzi respondentów na trzy pytania dotyczące oceny obecnej sytuacji w kraju (tj. biegu spraw w kraju, stanu gospodarki oraz opinii o spodziewanych zmianach warunków życia), można powiedzieć, że w Polsce dominują nastroje pesymistyczne.

- Blisko dwie piąte (38%) Polaków przejawia **zdecydowany pesymizm**, tj. są niezadowoleni z kierunku zmian w Polsce, uważają, że nasza gospodarka jest w stanie kryzysu oraz sądzą, że w ciągu najbliższych trzech lat pogorszą się materialne warunki życia ludności. W porównaniu do ostatniego sondażu odsetek wyrażających zdecydowany pesymizm wzrósł o 5 pkt. proc.

Zdecydowany pesymizm wyrażają respondenci tym częściej, im gorzej oceniają swoją sytuację finansową. Ponadto pesymistami w trzech omawianych sprawach są częściej niż pozostali respondenci o lewicowych poglądach politycznych oraz osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

- **Zdecydowany optymizm** wykazują zaś tylko nieliczni. Zaledwie co dwudziesty Polak (5%) jest zadowolony z biegu spraw w Polsce, uważa, że gospodarka znajduje się w stanie rozwoju oraz twierdzi, że w naszym kraju nastąpi poprawa materialnych warunków życia ludności.

Zdecydowany optymizm wyrażają częściej niż inni, osoby oceniające swoją sytuację finansową jako dobrą, respondenci z wykształceniem wyższym oraz osoby o centroprawicowych poglądach politycznych.

**CZY PANA(I) ZDANIEM - OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC - SPRAWY W POLSCE
IDĄ W DOBRYM CZY W ZŁYM KIERUNKU?**

1. w dobrym
2. w złym
3. trudno powiedzieć

		ODPOWIEDZI W %			LICZBA OSÓB
		1	2	3	
OGÓLEM		19	72	9	1120
Płeć	mężczyzna	21	70	9	537
	kobieta	17	73	10	583
Wiek	15-19	27	66	8	122
	20-29	28	63	9	212
	30-39	17	70	14	185
	40-49	13	81	6	227
	50-59	13	81	6	143
	60 +	17	70	13	230
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	17	67	16	292
	zasadnicze zawodowe	8	84	8	276
	średnie i pomaturalne	20	72	8	406
	wyższe z niepełnym	37	58	5	145
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	18	73	8	412
	miasto do 100 tys.	18	74	9	361
	miasto 101-500 tys.	18	72	10	212
	miasto pow. 500 tys.	24	61	15	135
GRUPA SPOŁECZNO- ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	36	59	4	84
	prywatni przedsiębiorcy	30	59	11	61
	rolnicy	7	91	2	61
	robotnicy	14	76	11	149
	pracownicy szeregowi	14	81	5	120

	gospodynie domowe	17	74	10	40
	emeryci i renciści	16	72	13	321
	uczniowie i studenci	25	63	12	146
	bezrobotni	16	75	8	128
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA	pracuje zawodowo	20	73	7	472
	nie pracuje zawodowo	18	71	11	648
SYTUACJA MATERIALNA	dobra	39	54	7	154
	średnia	19	70	10	609
	zła	9	82	9	356
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	zupełnie się nie interesuje	15	61	24	179
	raczej się nie interesuje	19	74	7	407
	raczej się interesuje	18	75	7	415
	bardzo się interesuje	23	72	5	111
	trudno powiedzieć	29	57	14	8
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularne	19	71	10	659
	nieregularne	20	72	8	309
	niepraktykujący	13	77	10	125
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	9	87	4	227
	centrolewicowe	18	80	2	119
	centroprawicowe	38	54	8	99
	prawicowe	33	58	9	194
	trudno powiedzieć	14	72	15	480

JAK PAN(I) OCENIA OBECNY STAN POLSKIEJ GOSPODARKI?

1. jest w stanie rozwoju

2. jest w kryzysie

3. trudno powiedzieć

		ODPOWIEDZI W %			LICZBA OSÓB
		1	2	3	
OGÓLEM		26	70	4	1123
Płeć	mężczyzna	29	69	2	538
	kobieta	23	71	6	585
Wiek	15-19	38	58	5	122
	20-29	36	61	3	212
	30-39	30	67	3	187
	40-49	20	78	2	228
	50-59	21	76	3	142
	60 +	16	75	9	231
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	17	74	9	293
	zasadnicze zawodowe	21	78	2	276
	średnie i pomaturalne	30	67	3	408
	wyższe z niepełnym	45	54	2	146
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	20	75	5	413
	miasto do 100 tys.	29	67	4	361
	miasto 101-500 tys.	32	63	5	213
	miasto pow. 500 tys.	29	70	1	136
GRUPA SPOŁECZNO-ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	38	60	2	85
	prywatni przedsiębiorcy	37	61	2	62
	rolnicy	13	87		60
	robotnicy	28	70	2	150

	pracownicy szeregowi	21	77	2	120
	gospodynie domowe	27	73		40
	emeryci i renciści	17	75	8	322
	uczniowie i studenci	42	57	1	146
	bezrobotni	25	66	9	128
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA	pracuje zawodowo	27	71	2	475
	nie pracuje zawodowo	25	69	6	649
SYTUACJA MATERIALNA	dobra	49	49	3	155
	średnia	26	70	4	611
	zła	16	79	6	356
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	zupełnie się nie interesuje	24	61	14	179
	raczej się nie interesuje	24	73	3	408
	raczej się interesuje	28	70	2	417
	bardzo się interesuje	26	74		111
	trudno powiedzieć	55	20	25	8
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularne	24	70	5	661
	nieregularne	29	68	3	310
	niepraktykujący	25	73	2	126
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	24	75	1	229
	centrolewicowe	28	71	1	119
	centroprawicowe	42	58		99
	prawicowe	34	65	1	196
	trudno powiedzieć	20	71	8	479

**CZY UWAŻA PAN(I), ŻE W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH TRZECH LAT
MATERIALNE WARUNKI ŻYCIA LUDNOŚCI W NASZYM KRAJU POPRAWIA
SIĘ, CZY POGORSZĄ?**

1. nastąpi poprawa
2. nastąpi pogorszenie
3. będzie mniej więcej tak samo
4. trudno powiedzieć

		ODPOWIEDZI W %				LICZBA OSÓB
		1	2	3	4	
OGÓLEM		16	51	28	5	1122
Płeć	mężczyzna	19	49	28	5	538
	kobieta	12	53	28	7	584
Wiek	15-19	21	32	41	5	122
	20-29	23	38	37	3	212
	30-39	16	55	28	2	186
	40-49	11	65	20	4	228
	50-59	10	60	26	4	143
	60 +	14	52	20	15	230
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	15	50	24	11	293
	zasadnicze zawodowe	9	59	29	3	276
	średnie i pomaturalne	18	48	30	4	407
	wyższe z niepełnym	23	48	25	5	146
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	14	49	28	9	412
	miasto do 100 tys.	16	55	25	4	361
	miasto 101-500 tys.	17	54	25	4	213
	miasto pow. 500 tys.	15	44	39	2	136
GRUPA SPOŁECZNO- ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	20	51	23	6	85
	prywatni przedsiębiorcy	28	49	23		62
	rolnicy	15	58	21	5	60

	robotnicy	13	56	30	1	150
	pracownicy szeregowi	9	58	30	3	120
	gospodynie domowe	9	52	30	9	40
	emeryci i renciści	13	56	21	10	321
	uczniowie i studenci	23	31	42	4	146
	bezrobotni	15	49	28	7	128
SYTUACJA MATERIALNA	dobra	33	34	30	2	155
	średnia	15	49	31	6	610
	zła	9	63	21	7	356
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	zupełnie się nie interesuje	15	48	27	11	179
	raczej się nie interesuje	13	51	31	5	409
	raczej się interesuje	18	52	26	3	416
	bardzo się interesuje	16	55	21	8	110
	trudno powiedzieć		48	41	10	8
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularne	15	48	29	7	660
	nieregularne	17	53	26	4	309
	niepraktykujący	13	64	20	3	126
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	12	63	22	3	227
	centrolewicowe	15	51	31	3	119
	centroprawicowe	33	36	30	2	99
	prawicowe	19	42	33	5	196
	trudno powiedzieć	12	52	27	8	479